Írta: Szabó László
2011. június 27. hétfő, 13:07 - Módosítás: 2018. április 03. kedd, 20:01

Gunda Béla és a lekváros kenyér

Másodéves koromban, 1959-ben feledhetetlen élményben volt részünk. A debreceni, akkor még Kossuth Lajos Tudományegyetem nem kis irigységét kiváltva a Néprajzi Intézet hallgatói önköltséges tanulmányútra utaztak Csehszlovákiába, a Magas Tátrába. Az akkoriban elképzelhetetlen tanulmányutat Gunda Béla és az intézet másik két munkatársa Ujváry Zoltán tanársegéd és Szabadfalvi József akadémiai kutató szervezték meg hihetetlen precizitással. Velünk tartott még néhány más szakról hozzánk csapódott hallgató a földrajzi, történelmi tanszékről, s a tragikus sorsú, tehetséges irodalmár Baranyi Imre is. Az akkor készített fotókon ők láthatók legtöbbször a hallgatókon kívül. Ótátrafüreden kempingben aludtunk kétszemélyes, előre felállított, alul deszkakerettel körülvett kis sátrakban, amiben deszkapriccs és szalmazsák volt. Éjszakára jól fel kellett öltöznünk, mert *majd megvett az Isten hidege*. A hálózsákot legtöbbünk hírből sem ismerte, az ott kapott kissé nyirkos pokróccal takaróztunk, két melegítőt vettünk, vagy ahogyan mindenki csodálkozására Debrecenben ma is mondják *bemelegítőt*. Reggel a fű környes-körül deres volt, s csak hideg vízben tudtunk megmosakodni. Ennyit bírt pénztárcánk. Ezt azért kell hangsúlyoznom, mert ki-ki csupán 225 koronát válthatott be és ezt kellett beosztanunk kint létünk alatt. Igen meg kellett néznünk, hogy mire költünk. Szándékunkban állt még vásárolni is valamit. Sőt az elején azonnal befektettünk egy, ott igen olcsón kapható egész száras tornacipőbe a túrák miatt, s majd mindenki az első éjszaka után vásárolt egy melegítőt is, hogy nyugodtan alhasson. Altatni nem igen kellett, mert mesterünk fáradhatatlan volt és űzött, hajtott az erdei ösvényeken, sziklás meredélyeken, a Dunajec mellett, a Vörös-hágón át, a *gurál* falvakig. A sík terephez szokott Hortobágy melléki és tiszavidéki diákságot, noha majd mindenki valami sportot is űzött, nagyon megviselte a hegyi terep és ha hideg is volt, este azonnal elaludt, mint a bunda. A reggel azonban csontig hatoló hideget hozott, dermedt tagjainkba némi tornászás után tért vissza az élet, s az eladni vitt pálinkát jóformán senki nem adta el, hanem vére megpezsdítése érdekében a sátorban titkon kortyolgatta. Azért titkon, mert Gunda professzor szigorú parancsba adta, hogy nem vihetünk, nem vehetünk effélét. Eladni pedig semmit nem szabad, nehogy szégyent hozzunk egyetemünkre.

De megtiltott ő mást is.

Az utolsó szemináriumi összejövetelen kihirdette és meg is magyarázta hogyan kell viselkednünk, mit kell csinálnunk és így tovább. Egyik legfontosabb kijelentése pedig az volt, hogy: Úri ember az útra nem visz vajat és mézet! Megolvad, kifolyik. Nem akarok senkinél ilyet látni! És úgy lett. Senkinek sem hiányzott otthon ez az étek. Van kolbász, szalonna, egy-két napra valami sült is. És ott, mint hírlik igen olcsó konzerv és finom sajt van. A pálinkáról meg nem kell tudnia, azt amúgy eladni vittük volna.

Csakhogy egy hétig minden főtt étel nélkül, hatalmas gyaloglások után a sátorban nyirkosodó kenyeret majszolgatni, különösen reggel és este, igencsak hiányzott valami más is. Valami édesség, s bizony még az óvodai vajas-mézes kenyér is elérhetetlen álom, desszert volt. Magyarul *kiveszett a bélünk*.

Én Barta János barátommal, aki most történész professzor az egyetemen, kerültem egy sátorba. Ő is, én is vittünk egy-egy üveg lekvárt magunkkal, amit mikor kedvünk tartotta, reggeli idején rendszeresen fogyasztottunk. Már egy hét eltelt szalonnán és kenyéren, s mi a sátorban vacsorázva éppen egymás lekvárját kóstolgattuk, mert különböző volt, és hangosan beszélgettünk. Egyszer csak Professzor Úr hangját hallom:

- Gyere csak ki Lacika! – így hívott.

Megtöröltem a számat és kiléptem. Ő félre húzott és halkan, bizalmasan megkérdezte:

- Lacika! Megtiltottam, hogy lekvárt hozzatok az útra!

- Nem, Professzor Úr! Csak a vajat és a mézet.

- Azt hittem megtiltottam. Hm! Akkor kínálj már meg egy kis lekvárral!